

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIETYBĖS ĮSTATYMO NR. XI-1196 2, 7, 15, 18, 19,
21, 23, 24, 26, 27, 29, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 41¹, 42, 43 IR 45 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 2, 7, 15, 18, 19, 21, 23, 24, 26, 27, 29, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 41¹, 42, 43 ir 45 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos 2019 m. lapkričio 20 d. rezoliuciją „Dėl gimimu įgytos Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo“ (toliau – Rezoliucija), Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2019 m. gruodžio 19 d. Antikorupcinio vertinimo išvadą dėl pilietybės atkūrimo proceso (toliau – STT antikorupcinio vertinimo išvada), Jungtinių Tautų Vyriausiojo pabėgėlių komisariato (toliau – JTVPK) rekomendacijas dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo, Lietuvos Respublikos teismų priimtus sprendimus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės, taip pat siekiant aiškiai ir nuosekliai reglamentuoti Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas.

Įstatymo 7 straipsnyje nustatyti atvejai, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis. Pagal Įstatymo 24 straipsnio 2 punktą, Lietuvos Respublikos piliečiai, įgiję kitos valstybės pilietybę, netenka Lietuvos Respublikos pilietybės. 2017 m. Lietuvos Respublikos pilietybės neteko 720, 2018 m. – 982, 2019 m. – 1 101 asmuo. Kiekvienais metais apie 250–300 asmenų, netekusių Lietuvos Respublikos pilietybės, nes įgijo kitos valstybės pilietybę, buvo asmenys, kurie kitos valstybės pilietybę įgijo, iki jiems sukako 18 metų. Lietuvoje asmenų be pilietybės skaičius kasmet mažėja: 2017 m. buvo 3 193, 2018 m. – 3 074, o 2019 m. – 2 904 asmenys be pilietybės.

Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai yra šie:

1. Papildyti Įstatyme nurodytus atvejus, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis: asmuo, kuriam nesukako 20 metų ir kuris gimdamas įgijo Lietuvos Respublikos pilietybę, o kitos valstybės pilietybę, iki jam sukako 18 metų, įgijo ne gimdamas. Toks asmuo galės per 2 metus savarankiškai apsispręsti, kurios valstybės pilietis jis nori būti.

2. Įstatyme siūloma išplėsti asmenų, gimimu įgyjančių Lietuvos Respublikos pilietybę, grupę, ir nustatyti, kad visų teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenančių asmenų be pilietybės gimę vaikai gimimu įgytų Lietuvos Respublikos pilietybę, ir taip užtikrinti, kad gimstantys vaikai turėtų pilietybę.

3. Patikslinti priesaikos Lietuvos Respublikai procedūras ir tvarką, numatant išimtis, kad reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai netaikomas, taip pat nustatant terminą, per kurį asmenys privalo atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės.

4. Įstatyme siūloma nustatyti, kad visos prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės padavimo ir nagrinėjimo procedūros būtų vykdomos per vieną instituciją – Migracijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas).

5. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teismų suformuotą praktiką bei į praktikoje kylančias problemas taikant Įstatymo nuostatas, tikslinamos Įstatyme apibrėžtos sąvokos, taip pat kitos Įstatymo nuostatos.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupė (grupės vadovė Aušra Grikevičienė, tel. 271 7078, el. p. ausra.grikeviciene@vrm.lt, grupės patarėja Daiva Vežikauskaitė, tel. 271 7261, el. p. daiva.vezikauskaite@vrm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Įstatymo 2 straipsnis

Pagal Įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje pateiktą apibrėžimą teisėtu nuolatiniu gyvenimu Lietuvos Respublikoje laikoma, kai asmuo gyvena Lietuvos Respublikoje be pertraukos šiame Įstatyme nustatytą laiką, tačiau nenustatyta, kad pragyventą laikotarpį Lietuvos Respublikoje nutraukia teismo paskirtos laisvės atėmimo bausmės atlikimo laikas.

Įstatymo 7, 21, 26 ir 42 straipsniai

Įstatymo 7 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę įgijo gimdamas. Įstatyme nenustatytas atvejis, kad Lietuvos Respublikos pilietis galėtų būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis yra asmuo, kuriam nesukako 20 metų ir kuris gimdamas įgijo Lietuvos Respublikos pilietybę, o kitos valstybės pilietybę, iki jam sukako 18 metų, įgijo ne gimdamas.

Atsižvelgiant į šį pakeitimą turi būti patikslinta ir Įstatymo 21 straipsnio 4 dalis, 26 straipsnio 1 dalis, 42 straipsnio 3 dalies 3 ir 4 punktai.

Įstatymo 15 straipsnis

Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmenų be pilietybės, teisėtai nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, vaikas yra Lietuvos Respublikos pilietis, nesvarbu, ar jis gimė Lietuvos Respublikos teritorijoje, ar už jos ribų, jeigu jis gimdamas neįgijo kitos valstybės pilietybės. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad vaikas, kurio vienas iš tėvų yra asmuo be pilietybės, teisėtai nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje, o kitas nežinomas, yra Lietuvos Respublikos pilietis, nesvarbu, ar jis gimė Lietuvos Respublikos teritorijoje, ar už jos ribų, jeigu jis gimdamas neįgijo kitos valstybės pilietybės. Taigi, galimybė įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę gimstant taikoma tik nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje asmenų be pilietybės vaikams.

Įstatymo 18 straipsnis

Įstatymo 18 straipsnyje nustatytos sąlygos, kurioms atitinkant Lietuvos Respublikos pilietybę gali būti suteikiama natūralizacijos tvarka, taip pat nustatyti atvejai ir asmenų kategorijos, kai šios nustatytos sąlygos netaikomos; tačiau tarp šių išimčių nėra vaikų iki 18 metų.

Įstatymo 19 straipsnis

Įstatymo 19 straipsnyje reglamentuotas Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimas asmenims, sudariusiems santuoką su Lietuvos Respublikos piliečiais, tačiau nenustatyta, kad asmenims, atitinkantiems šiame straipsnyje nustatytas sąlygas, Lietuvos Respublikos pilietybė teikiama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus, taip, kaip Įstatymo 18 straipsnyje yra nustatyta dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo natūralizacijos tvarka.

Įstatymo 21 straipsnis

Įstatymo 21 straipsnyje reglamentuotas Lietuvos Respublikos pilietybės grąžinimas, tačiau nenustatyta, kad asmenims, atitinkantiems šiame straipsnyje nustatytas sąlygas, Lietuvos Respublikos pilietybė grąžinama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus, taip, kaip Įstatymo 18 straipsnyje yra nustatyta dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo natūralizacijos tvarka.

Įstatymo 23 straipsnis

Įstatymo 23 straipsnyje dėstomos nuostatos, susijusios su priesaika Lietuvos Respublikai. Šio straipsnio 1 dalyje nenustatyta, kam netaikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai.

Įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje dėstomas priesaikos Lietuvos Respublikai tekstas, kuris pritaikytas tik vyriškos lyties atstovams.

Įstatymo 23 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos per savaitę praneša Respublikos Prezidento kanceliarijai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai apie asmenis, prisiekusius šiose diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija per savaitę praneša Respublikos Prezidento kanceliarijai apie asmenis, prisiekusius Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje.

Įstatymo 23 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad asmuo Lietuvos Respublikos piliečiu tampa ir Lietuvos Respublikos piliečio teises, laisves ir pareigas įgyja tik po to, kai prisiekia Lietuvos

Respublikai, tačiau nenustatyta, nuo kada asmuo Lietuvos Respublikos piliečiu tampa ir Lietuvos Respublikos piliečio teises, laisves ir pareigas įgyja, kai asmeniui netaikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai.

Taip pat šiame straipsnyje nenustatyta, per kokį terminą asmuo turi atsisakyti kitos valstybės pilietybės, jeigu jam šis reikalavimas taikomas.

Įstatymo 24 straipsnis

Įstatymo 24 straipsnyje nurodyti pagrindai, kada netenkama Lietuvos Respublikos pilietybės. Atsižvelgiant į Įstatymo projekto nuostatas šie atvejai turi būti papildyti, nes Įstatymą siūloma papildyti nauju atveju, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, o taip pat atsiranda reikalavimas per nustatytą terminą pranešti apie kitos valstybės pilietybės atsisakymą.

Įstatymo 26, 29, 33, 37, 38, 40, 41, 41¹, 42, 43, 45 straipsniai

Įstatyme nustatytos funkcijos Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai, kuri nėra konkrečiai įvardyta Įstatyme. Šia įgaliota institucija paskirtas ir įgaliojimai suteikti Migracijos departamentui Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. 280 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą ir Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Siekiant aiškumo tikslinga konkretų subjektą įvardyti pačiame Įstatyme.

Įstatymo 27 straipsnis

Įstatymo 27 straipsnyje reglamentuojamas vaiko pilietybės įgijimas, kai jo tėvai ar vienas iš tėvų įgyja Lietuvos Respublikos pilietybę, tačiau nenustatyti veiksmai tuo atveju, kai kitos valstybės teisėje nenustatyta pilietybės atsisakymo ar netekimo įgijus kitos valstybės pilietybę procedūrų arba šios procedūros neatitinka protingumo kriterijų.

Įstatymo 33 straipsnis

Šiame straipsnyje dėstomos Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgalios institucijos funkcijos, tačiau jame įvardyti ne visi Įstatymu suteikti įgaliojimai minėtai įgaliotai institucijai, be to, šios funkcijos papildytinos atsižvelgiant į Įstatymo projekte dėstomas nuostatas.

Įstatymo 37 straipsnis

Įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vaikų, nesukakusių 18 metų, ir neveikusių asmenų prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės paduoda jų atstovai. Šioje nuostatoje vartojama sąvoka „neveiksnūs asmenys“ turi būti patikslinta atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.10 straipsnyje dėstomas nuostatas dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje.

Įstatymo 37 straipsnyje dėstomos prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės padavimo bendrosios taisyklės, o Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentų rengimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. 280 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą ir Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Pilietybės dokumentų rengimo tvarkos aprašas), dėstomos detalesnės nuostatos dėl minėtų prašymų pateikimo, priėmimo, nagrinėjimo. Įstatyme nenustatytas tiesioginis teisinis pagrindas minėtam aprašui tvirtinti.

Įstatymo 39 straipsnis

Šiame straipsnyje reglamentuojamos nuostatos, susijusios su prašymais dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo supaprastinta tvarka. Įstatymo 39 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad jeigu Pilietybės reikalų komisija konstatuoja, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių asmens lietuvių kilmę, šie duomenys gali būti nustatomi teismo tvarka. Įstatymo projekte siūloma šią funkciją perduoti Migracijos departamentui.

Įstatymo 40 straipsnis

Įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kokius dokumentus reikia pridėti prie prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo natūralizacijos tvarka. Šio straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatyta išimtis, kada nereikia teikti dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo išlaikė valstybinės kalbos

ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminus, tačiau tarp išimčių nenumatyti vaikai iki 18 metų.

Įstatymo 40 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad jeigu dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo natūralizacijos tvarka kreipiasi asmuo, turintis kitos valstybės pilietybę, išskyrus asmenį, kuris pagal šio įstatymo 7 straipsnio 9 punktą gali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis, jis pateikia rašytinį pareiškimą, kad atsisakys turimos kitos valstybės pilietybės, kai jam bus suteikta Lietuvos Respublikos pilietybė. Tačiau, pasikeitus Įstatymo 7 straipsnio punktų numeracijai, šioje dalyje liko neteisinga nuoroda į Įstatymo 7 straipsnio 9 punktą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo 2 straipsnio pakeitimas

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-378/12, kuriame nustatyta, kad įkalinimo laikotarpis negali būti laikomas legaliu gyvenimu šalyje, ir į tai, kad, suteikiant ar grąžinant Lietuvos Respublikos pilietybę, svarbu patvirtinti asmens teisėtą nuolatinį gyvenimą Lietuvos Respublikoje, siūloma patikslinti sąvokos „teisėtas nuolatinis gyvenimas Lietuvos Respublikoje“ apibrėžimą nustatant, kad asmens pragyventą laikotarpį Lietuvos Respublikoje nutraukia teismo paskirtos laisvės atėmimo bausmės atlikimo laikas. Tokiu atveju, asmeniui atlikus laisvės atėmimo bausmę, asmens pragyventas laikotarpis Lietuvos Respublikoje bus skaičiuojamas iš naujo.

Įstatymo 7, 21, 26 ir 42 straipsnių pakeitimas

Siekiant įgyvendinti Rezoliuciją, Įstatymo 7 straipsnyje siūloma nustatyti atskirą atvejį, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės pilietis – asmuo, kuriam nesukako 20 metų ir kuris gimdamas įgijo Lietuvos Respublikos pilietybę, o kitos valstybės pilietybę, iki jam sukako 18 metų, įgijo ne gimdamas. Šiuo atveju asmuo turės galimybę per 2 metus (iki jam sukaks 20 metų) savarankiškai pasirinkti, kokios valstybės pilietybę pageidauja turėti. Atsižvelgiant į Įstatymo nuostatas, kad asmuo, turintis kitos valstybės pilietybę ir įgyjantis Lietuvos Respublikos pilietybę natūralizacijos tvarka, privalo per 2 metus atsisakyti kitos valstybės pilietybės, Įstatymo projekte siūloma analogišką terminą nustatyti ir Įstatymo 7 straipsnio 11 punkte nurodytiems asmenims.

Atsižvelgiant į šį pakeitimą tikslinama Įstatymo 21 straipsnio 4 dalis, 26 straipsnio 1 dalis, 42 straipsnio 3 dalies 3 ir 4 punktai.

Įstatymo 15 straipsnio pakeitimas

Siekiant įgyvendinti JTVPK rekomendacijas dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo Lietuvoje, siūloma išplėsti asmenų, gimimu įgyjančių Lietuvos Respublikos pilietybę, grupę. Įstatyme siūloma nustatyti, kad asmuo įgytų Lietuvos Respublikos pilietybę gimdamas, jeigu jis gimė asmenims be pilietybės, teisėtai gyvenantiems Lietuvos Respublikoje (t. y. ne tik nuolat, bet ir laikinai Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims be pilietybės). Taip pat siūloma nustatyti, kad asmuo įgytų Lietuvos Respublikos pilietybę gimdamas ir tais atvejais, kai jis gimė vienam iš tėvų, kuris yra asmuo be pilietybės, teisėtai gyvenantis Lietuvos Respublikoje (ne tik nuolat, bet ir laikinai gyvenantis Lietuvos Respublikoje), kai kitas iš tėvų yra nežinomas. Šiais atvejais būtų užtikrinta asmens teisė į pilietybę nuo gimimo dienos ir būtų mažinamas asmenų be pilietybės skaičius Lietuvoje.

Įstatymo 18 straipsnio pakeitimas

Atsižvelgiant į tai, kad vaikas nėra savarankiškas asmuo ir dėl savo amžiaus negalėtų įvykdyti Įstatyme nustatytų reikalavimų, siūloma Įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje nustatyti išimtį, kad vaikams iki 18 metų, įgyjantiems Lietuvos Respublikos pilietybę natūralizacijos tvarka, nebūtų taikomi reikalavimai išlaikyti valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminus bei turėti legalų pragyvenimo šaltinį.

Įstatymo 19 straipsnio pakeitimas

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Įstatymo 18 straipsnio nuostatas asmenims, atitinkantiems šiame straipsnyje nustatytas sąlygas, Lietuvos Respublikos pilietybė teikiama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus ir siekiant suvienodinti ir nuosekliai dėstyti reglamentavimą, siūloma Įstatymo 19 straipsnį papildyti nustatant, kad asmenims, sudariusiems santuoką su Lietuvos Respublikos piliečiu, Lietuvos Respublikos pilietybė teikiama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus.

Įstatymo 21 straipsnio pakeitimas

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Įstatymo 18 straipsnio nuostatas asmenims, atitinkantiems šiame straipsnyje nustatytas sąlygas, Lietuvos Respublikos pilietybė teikiama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus ir siekiant suvienodinti ir nuosekliai dėstyti reglamentavimą, siūloma Įstatymo 21 straipsnį (analogiškai kaip ir Įstatymo 19 straipsnį) papildyti nustatant, kad asmenims, kurie siekia susigrąžinti Lietuvos Respublikos pilietybę, ji būtų grąžinama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos interesus.

Įstatymo 23 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti išimtį, kam netaikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai. Siūloma, kad nereikėtų prisiekti Lietuvos Respublikai asmenims, kurie yra teismo pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje, ir vaikams, nesukakusiems 18 metų, nes šie asmenys dėl savo ligos ar amžiaus to padaryti negali.

Įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje siūloma pakeisti priesaikos Lietuvos Respublikai tekstą pritaikant jį ir moteriškos lyties atstovėms.

Siekiant aiškumo ir vienodo terminų dėstymo teisės aktuose, Įstatymo 23 straipsnio 11 dalyje siūloma patikslinti terminą, per kurį įstatyme nurodytos institucijos turi pranešti apie tai, kad asmuo prisiekė Lietuvos Respublikai, patikslinimu – vietoj termino „per savaitę“ nustatyti terminą „per 7 kalendorines dienas“. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatyme siūloma nustatyti, kad visos prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės padavimo ir nagrinėjimo procedūros būtų vykdomos per vieną instituciją – Migracijos departamentą, Įstatymo 23 straipsnio 11 dalyje siūloma nustatyti, kad apie prisiekusius asmenis turi būti pranešta Migracijos departamentui.

Įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nustačius išimtį, kam netaikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai, būtina Įstatyme nustatyti, nuo kada asmuo, kuriam netaikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai, tampa Lietuvos Respublikos piliečiu.

Įstatyme nustatyti konkretūs atvejai, kai asmuo gali būti ir Lietuvos Respublikos pilietis, ir kitos valstybės pilietis. Todėl, siekiant išvengti piktnaudžiavimo atveju, siūloma Įstatymo 23 straipsnio 13 dalyje nustatyti terminą, per kurį asmuo, kuriam buvo leista prisiekti Lietuvos Respublikai neatsisakius kitos valstybės pilietybės, turi atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės – toks terminas būtų vieni metai nuo priesaikos Lietuvos Respublikai davimo dienos. Taip pat vienų metų terminas atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės yra nustatomas ir tiems asmenims, kuriems nebuvo taikomas reikalavimas prisiekti Lietuvos Respublikai, o Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo nuo Respublikos Prezidento dekreto dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo ar grąžinimo įsigaliojimo dienos. Atsižvelgiant į kitų valstybių pilietybės atsisakymo specifiką ir į tai, kad praktikoje pasitaiko atveju, kai tam tikros procedūros ar reikiamų dokumentų išdavimas užtrunka, Įstatymo 23 straipsnį siūloma papildyti 14 dalimi, siekiant nustatyti, kad minėtą terminą Migracijos departamentas gali pratęsti ne ilgiau kaip vieniems metams, jeigu asmuo pateiks motyvuotą prašymą ir dokumentus ar duomenis, kad negalėjo per vienus metus atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės.

Įstatymo 24 straipsnio pakeitimas

Kadangi Įstatymo 23 straipsnyje nustatomas reikalavimas pranešti apie kitos valstybės pilietybės atsisakymą, Įstatymo 24 straipsnio 5 punkte siūloma nustatyti, kad jeigu asmuo, kuriam buvo leista prisiekti Lietuvos Respublikai neatsisakius turimos kitos valstybės pilietybės arba kuris tapo Lietuvos Respublikos piliečiu nuo Respublikos Prezidento dekreto dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo ar grąžinimo įsigaliojimo dienos, neatsisakys turimos kitos valstybės pilietybės per vienus metus, o jeigu šis terminas buvo pratęstas – per vienus metus ir pratęstą laikotarpį, neteks

Lietuvos Respublikos pilietybės. Šia nuostata siekiama išvengti atvejų, kai Lietuvos Respublikos pilietis turi ir kitos valstybės pilietybę, nors pagal Įstatymą neturi teisės būti ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės piliečiu.

Kadangi Įstatymo 7 straipsnyje siūloma nustatyti atskirą atvejį, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės pilietis, siūloma Įstatymo 24 straipsnyje nustatyti naują Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo pagrindą, t. y. jeigu Lietuvos Respublikos pilietis, būdamas kartu ir kitos valstybės pilietis, neatsisako kitos valstybės (kitų valstybių) pilietybės, sukakęs 20 metų. Šis netekimo pagrindas būtų taikomas tik tais atvejais, kai asmuo Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo gimdamas, o kitos valstybės pilietybę įgijo ne gimimu, o iki jam sukako 18 metų, ir iki jam sukako 20 metų, neatsisakė kitos valstybės pilietybės.

Įstatymo 26, 29, 33, 37, 38, 40, 41, 41¹, 42, 43, 45 straipsnių pakeitimas

Įstatyme nustatytos funkcijos Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotai institucijai. Siekiant aiškumo, ekonomiškumo ir praktiškumo, siūloma Įstatyme įvardyti konkretų subjektą, kuris atlieka Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos funkcijas – Migracijos departamentą.

Įstatymo 27 straipsnio pakeitimas

Lietuvos Respublikos vyriausiasis administracinis teismas 2017 m. liepos 11 d. nutartyje (administracinė byla Nr. eA-4287-556/2017) konstatavo, kad: „Vilniaus apygardos administracinis teismas, aiškindamas Pilietybės įstatymo 27 straipsnį, teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgiant į įstatymų leidėjo intencijas, asmenų, siekiančių įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę, atžvilgiu pagrįstai rėmėsi Pilietybės įstatymo 38 ir 39 straipsniuose įtvirtinta taisykle dėl kitos valstybės pilietybės atsisakymo išreikšto notarine tvarka ir ją (tą taisyklę) taikė, sprendžiant Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimą pagal Pilietybės įstatymo 27 straipsnį“. Atsižvelgiant į šią nutartį ir siekiant aiškiai nustatyti, ką reikia daryti tokiu atveju, kai kitos valstybės teisėje nenustatyta pilietybės atsisakymo ar netekimo įgijus kitos valstybės pilietybę procedūrų arba šios procedūros neatitinka protingumo kriterijų, Įstatymo 27 straipsnyje siūloma nustatyti, kad vaikai iki 18 metų galėtų įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę, pasikeitus jų tėvų pilietybei, neatsisakę turimos kitos valstybės pilietybės, bet tik tais atvejais, kai kitos valstybės teisėje nenustatyta pilietybės atsisakymo ar netekimo įgijus kitos valstybės pilietybę procedūrų arba šios procedūros neatitinka protingumo kriterijų. Tokiais atvejais būtų pridedamas notaro patvirtintas asmens, kuris teikia prašymą dėl vaiko Lietuvos Respublikos pilietybės, pareiškimas, kad vaikas atsisako turimos kitos valstybės pilietybės. Šiuo atveju būtų užtikrinta vaiko teisė įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę, pasikeitus tėvų pilietybei.

Įstatymo 33 straipsnio pakeitimas

Įstatyme siūloma nustatyti, kad visos prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės padavimo ir nagrinėjimo procedūros būtų vykdomos per vieną instituciją – Migracijos departamentą. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo 33 straipsnio 4 punkte siūloma nustatyti, kad Migracijos departamentas rengtų ir teiktų asmenų dokumentus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo, išsaugojimo ar grąžinimo svarstyti Pilietybės reikalų komisijai, o 9 punktas pripažįstamas netekusiu galios.

Atsižvelgiant į Įstatymo projekte keičiamas Įstatymo nuostatas ir siekiant aiškaus ir nuoseklaus dėstymo, Įstatymo 33 straipsnyje siūloma nustatyti, kad Migracijos departamentas priimtų sprendimus dėl prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nutraukimo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais atvejais, sprendimus, kuriuose būtų konstatuojama, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. buvo Lietuvos Respublikos pilietis ar yra jo palikuonis, taip pat dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo gali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis, taip pat sprendimus, kuriuose konstatuojama, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių asmens lietuvių kilmę, sprendimus, kad Lietuvos Respublikos pilietybės netekimas įgijus kitos valstybės pilietybę netaikomas, nes asmuo atitinka Įstatymo 7 straipsnio 1–5, 7, 9 ir 11 punktus, taip pat priimtų sprendimus dėl termino pratęsimo, kai asmuo per nustatytą vienų metų terminą nespėjo atsisakyti turimos kitos valstybės pilietybės.

Įstatymo 37 straipsnio pakeitimas

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.10 straipsnyje dėstomas nuostatas dėl fizinio asmens neveiksnumo tam tikroje srityje, Įstatymo 37 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „neveiksnūs asmenys“ tikslinama į „asmenys, teismo pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje“.

Taip pat Įstatymo 37 straipsnyje siūloma nustatyti, kad prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės pateikimo, priėmimo, nagrinėjimo Migracijos departamente ir Vidaus reikalų ministerijoje tvarką, prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nagrinėjimo nutraukimo atvejus ir Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentų rengimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Nors Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra patvirtinusi Pilietybės dokumentų rengimo tvarkos aprašą, tačiau tiesiogiai Įstatyme toks įgaliojimas Lietuvos Respublikos Vyriausybei nėra nustatytas. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo 37 straipsnyje siūloma nustatyti tiesioginį teisinį pagrindą minėtam aprašui patvirtinti.

Pilietybės dokumentų rengimo tvarkos aprašo 20 punkte nustatyti atvejai, kada prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nagrinėjimas nutraukiamas. Atsižvelgiant į STT antikorpucinio vertinimo išvadoje pateiktą pastabą, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybei Įstatyme toks įgaliojimas nesuteiktas, ir į tai, kad prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nagrinėjimo nutraukimas yra procedūrinio pobūdžio, Įstatymo 37 straipsnyje siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustatytų prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės nagrinėjimo nutraukimo atvejus. Taip būtų užtikrinta, kad įgaliojimai būtų suteikti aukštesnės galios teisės aktu, o Įstatyme nereikėtų dėstyti procedūrinio pobūdžio nuostatų.

Įstatymo 39 straipsnio pakeitimas

Atsižvelgiant į Įstatymo 33 straipsnio siūlomus pakeitimus, Įstatymo 39 straipsnio 5 dalyje siūloma patikslinti, kad Migracijos departamentas, o ne Pilietybės reikalų komisija, priima sprendimą, kuriame konstatuoja, kad nėra pakankamai dokumentų, patvirtinančių asmens lietuvių kilmę.

Įstatymo 40 straipsnio pakeitimas

Atsižvelgiant į siūlomą Įstatymo 18 straipsnio pakeitimą, pagal kurį vaikams iki 18 metų, įgyjantiems Lietuvos Respublikos pilietybę natūralizacijos tvarka, nebūtų taikomi reikalavimai išlaikyti valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminus, siūloma Įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad vaikams iki 18 metų nereikia pateikti dokumentų, patvirtinančių, kad asmuo išlaikė valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminus.

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 2, 5, 7, 20, 21, 24, 26, 30, 31, 32, 36, 42 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9-1, 41-1 straipsniais įstatyme buvo keičiamas Įstatymo 7 straipsnis, kuris papildytas nauju 9 punktu, o buvęs 9 punktas tapo 10 punktu, tačiau Įstatymo 40 straipsnio 5 dalyje liko nepatikslinta nuoroda į minėto straipsnio atitinkamą punktą (vietoj Įstatymo 7 straipsnio 9 punkto turi būti nurodytas 10 punktas).

Įstatymo įsigaliojimas, taikymas ir įgyvendinimas

Atsižvelgiant į tai, kad reikės pakeisti įgyvendinamuosius teisės aktus, siūloma nustatyti, kad Įstatymo projekte siūlomos nuostatos įsigaliotų 2021 m. sausio 1 d.

Siekiant aiškaus nuostatų taikymo, taip pat palankesnių Įstatymo nuostatų taikymo nagrinėjant prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės, siūloma nustatyti, kad prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės, kurie dar neišnagrinėti, baigiami nagrinėti pagal naujai įsigaliojusias Įstatymo nuostatas.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje nustatoma, kad asmens pragyventą laikotarpį Lietuvos Respublikoje nutraukia teismo paskirtos laisvės atėmimo bausmės atlikimo laikas, bei vadovaujantis negaliojimo atgal principu, siūloma nustatyti, kad asmens, pateikęs prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės iki šio įstatymo įsigaliojimo, pragyventas laikotarpis Lietuvos Respublikoje skaičiuojamas pagal iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusias Lietuvos Respublikos

pilietybės įstatymo nuostatas. Taip būtų užtikrintas palankesnių Įstatymo nuostatų taikymas asmenims, pateikusiems prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės.

Siekiant sudaryti galimybę visiems asmenims pasinaudoti Įstatymo 7 straipsnio 11 punkte nustatomu atveju, kai asmuo turi teisę būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės piliečiais, siūloma nustatyti, kad asmenys, kurie iki šio įstatymo įsigaliojimo neteko Lietuvos Respublikos pilietybės dėl to, kad įgijo kitos valstybės pilietybę, galėtų susigrąžinti pilietybę, jeigu jiems nėra sukakę 20 metų.

Įstatyme siūloma nustatyti reikalavimą per atitinkamą terminą pranešti apie kitos valstybės netekimą. Šia nuostata siekiama išvengti atvejų, kai Lietuvos Respublikos pilietis turi ir kitos valstybės pilietybę, nors pagal Įstatymą neturi teisės būti ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės piliečiu. Todėl siekiant išvengti piktnaudžiavimo atvejų siūloma nustatyti, kad ir tie asmenys, kurie prisiekė Lietuvos Respublikai neatsisakę turimos kitos valstybės pilietybės iki šio įstatymo įsigaliojimo, būtų įpareigoti pranešti apie kitos valstybės pilietybės atsisakymą. Siekiant visiems vienodo reglamentavimo, t. y. vienodo termino pranešimui nustatymo, jiems terminą siūloma skaičiuoti nuo Įstatymo įsigaliojimo.

Teisės aktai, kuriuos reikės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, nurodyti aiškinamojo rašto 11 punkte.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas. Įstatymo priėmimas neturės neigiamų pasekmių.

6. Kokią įtaką priimtas Įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.
Įstatymo priėmimas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip Įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.
Priimtas Įstatymas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo įtraukimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.
Priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios kitų įstatymų nereikia.

9. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte keičiamos sąvokos iki Įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui bus suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija ir aprobuotos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu Įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti.

Priėmus Įstatymą, reikės pakeisti:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimą Nr. 280 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą ir Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 29 d. nutarimą Nr. 312 „Dėl Priesaikos Lietuvos Respublikai tvarkos aprašo patvirtinimo“.

3. Didžiausią leistiną valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1298 „Dėl Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės, nes, perduodant Migracijos departamentui iš Prezidento kanceliarijos funkciją, bus perduodamas vienas etatas iš Prezidento kanceliarijos Migracijos departamentui kartu su darbo užmokesčiui numatytomis lėšomis (etato koeficientas 8,0: 1 mėnesio darbo užmokestis – 1428,42 Eur, 12 mėnesių – 17 141,04 Eur).

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

„Lietuvos Respublikos pilietybė“, „priesaika Lietuvos Respublikai“, „Lietuvos Respublikos pilietis“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius

2020 0630

Lietuvos Respublikos
vidaus reikalų viceministras

Tautvydas Tamulevičius

2020-06-23

LR VRM Migracijos politikos
grupės patarėja

Rūta Jasulaitienė

2020-06-23

LR VRM Administravimo departamento
Informacijos ir dokumentų valdymo skyriaus
kalbos tvarkytoja

I. Ijana Puzinienė

20200623